

Occultus

Orgaan van de werkgroep Sterbedekkingen. Nummer 1, juni 1985

Hoofredacteur: H.J.Brill, A.Westlandstraat 13-4,
8923 BC Leeuwarden. 058-674143

Redactioneel.

Voor u ligt het eerste exemplaar van "Occultus", het mededelingenblad van de werkgroep Sterbedekkingen.

Het is mij in het verleden gebleken, dat een werkgroepsblaadje een band kweekt tussen de werkgroepsleden. Freerik van Dijk en ondergetekende spelen al meer dan een jaar met de gedachte ook de werkgroep Sterbedekkingen zijn Kometennieuwsbrief of Variabilia te geven. Nu is het zover.

Ik hoop dat ik niet té ambitieus te werk ben gegaan, en dat ik na twee of drie nummers zal moeten bekennen dat ik teveel hooi op mijn

vork heb genomen. Ik geloof in dit blad, en als u, als leden, er ook in gaat geloven, dan heeft de NVWS er een vruchtbare loot bij.

Wat mag u van "Occultus" verwachten? Allereerst terugblikken op, en vooruitzichten van waarnemingsacties, als belangrijkste onderdeel.

Daarnaast verenigingsnieuws, nieuws van het ILOC, een vragenrubriek, en het commentaar van uw hoofredacteur op bepaalde verenigingszaken.

Een blad draait niet goed zonder inbreng van zijn lezers. Ik roep u op om niet te aarzelen zélf een stukje te schrijven.

Het streven is "Occultus" elk kwartaal te laten verschijnen.

Henk Brill

Mak en Schmidt erelid NVWS

Op de Verenigingsraad van 18 mei jl. zijn twee bestuursleden van de werkgroep Sterbedekkingen benoemd tot erelid van de NVWS.

Arie Mak en Dik Schmidt hebben zich vele jaren ingespannen voor de vereniging, en we mogen dan ook best trots op hun zijn.

Arie Mak is al vanaf de oprichting (1946) bij de werkgroep betrokken, en Dik Schmidt is de persoon geweest, die de afgelopen tien jaar het gezicht van de werkgroep heeft bepaald.

Vanaf deze plaats wil ik beide heren gelukwensen met het erelidmaatschap.

Maar ik wens ook de NVWS geluk met deze twee ereliden van een

zeldzaam kaliber; het zijn mensen die alom respect afdwingen, en terecht.

Consul voor de werkgroepen.

In 1980 is door de werkgroep het voorstel gedaan om een consul voor de werkgroepen te benoemen. Dat voorstel heeft het hoofdbestuur, voor zover ik weet, toen niet in overweging genomen.

Afgelopen zomer heb ik in het mededelingenblad van de werkgroep "Veranderlijke Sterren" nogmaals gepleit voor zo'n figuur.

In die periode namelijk werd de kloof tussen de afdelingen en de werkgroepen met de week groter, en een consul zou ervoor kunnen zorgen, dat afdelingen niet de kans kregen bij werkgroepsaangelegenheden op de Verenigingsraad de beslissende stem te krijgen.

Dit maal had het plan succes. Met ingang van 18 mei jl. heeft Wim Zanstra uit Appingedam zitting in het hoofdbestuur.

De heer Zanstra is actief lid van onze werkgroep, en wij zijn dan ook zeer gelukkig in hem de consul voor de werkgroepen te hebben.

Wij wensen hem sterkte, en zullen niet aarzelen hem aan te schrijven, indien dat nodig is.

Nieuwe werkgroep Maan en Planeten.

Vanaf deze plaats een gelukwens aan de jongste telg van de werkgroepenfamilie. Op 18 mei kreeg de groep "Maan en Planeten" de status werkgroep NVWS.

"Maan en Planeten" is een volwaardige werkgroep, en niet een opvangcentrum voor overjarige JWG-ers.

Zij is niet bedoeld als springplank naar de overige werkgroepen, zoals abusievelijk in Zenit vermeld stond.

ESOP IV.

Op 24 en 25 augustus a.s. zal het vierde European Symposium on Occultation Predictions gehouden worden te Antwerpen.

Waarnemers van Sterbedekkingen uit heel Europa zullen bij elkaar komen, en praten over hun hobby.

Als u geïnteresseerd bent, kunt u contact opnemen met de hoofdredacteur (voor 15 juni a.s.).

In de volgende "Occultus" een verslag van deze bijeenkomst, waar ik hoop te spreken over de reactietijd.

Ingezonden Stukken.

Die zijn er (nog) niet, maar uw reacties op "Occultus" zijn welkom, en zullen in deze rubriek geplaatst worden.

Opmerkelijk (Occultus Commentaar).

Opmerkelijk is de verbetering in de verstandhouding tussen de JWG en de werkgroepen.

Vroeger was er tussen beiden een gigantische kloof, waardoor er slechts sporadisch een JWG-er doorstroomde naar de werkgroepen.

Tegenwoordig zitten er, geloof ik, wat verstandiger mensen in het JWG-bestuur, die van het padvinderij-achtige imago afwillen.

Het valt niet te ontkennen dat het vertrek van Bert van Sprang de zaken heeft versneld.

Bert van Sprang heeft jaren erg goed werk geleverd voor de JWG, en is daarvoor indertijd ook, terecht, beloond met de Simon-Stevin kijker.

Van Sprang heeft vele jongeren enthousiast gemaakt voor de sterrenkunde, en dat is prima.

Helaas wou hij "zijn familie" bij elkaar houden, en vergat dat mensen boven de (pakweg) achttien jaar net zoveel lol aan sterrenkunde willen beleven, als kinderen van tien jaar.

Deze oudere groep was te oud voor de JWG-padvinderij; maar niet voldoende voorbereid voor de NVWS-hierarchie.

Dat lijkt te veranderen, en ik ben ervan overtuigd dat het JWG-hoofdbestuur het pad naar de NVWS weet te vinden, en hun leden daarop wijst.

Eerlijkheidshalve moet gezegd worden dat de werkgroepen de JWG nu serieus nemen, wat ook wel eens anders is geweest.

Sterbedekkingen door planetoïden.

Op de volgende pagina's treft u een verslag aan van waarnemingsacties die in februari en maart gehouden zijn.

We krijgen het druk het komende najaar wat sterbedekkingen door planetoïden betreft.

Daarom in de volgende "Occultus" een waarnemingshandleiding.

Hieronder alvast een lijstje van bedekkingen waarvoor (in de maanden augustus en september) een actie georganiseerd gaat worden.

13-8 SAO 140807 484 Pittsburghia

15-8 SAO 74620 2601 Bologna

17-8 SAO 76195 270 Anahita

5-9 SAO 128195 606 Brangane

9-9 SAO 58354 1206 Numerowia

Sterbedekkingen door Planetoiden.

Resultaten nederlandse amateur-astronomen in februari en maart 1985.

H.J.Brill

Summary: During February and March 1985, a group of more than twenty Dutch Amateur-Astronomers observed six narrow conjunctions between stars and asteroids without timing any occultations. Although some members reported fade-outs, there are no second independent observations available in the Netherlands confirming these. The observations are coördinated by the Occultation Section of the Netherlands Association for Meteorology and Astronomy.

De bedekkingen

1985-02-16	02.35 UT	402 Chloë	SAO 100081
1985-02-16	21.15 UT	7 Iris	SAO 94467
1985-02-18	19.10 UT	564 Dudu	SAO 76544
1985-02-19	00.50 UT	51 Nemausa	
1985-03-12	21.15 UT	454 Mathesis	SAO 99489
1985-03-12	21.40 UT	198 Ampella	SAO 77087

De waarnemers

F.Böinck , Valkenswaard
 H.J.Brill , Leeuwarden
 E.P.Bus , Groningen
 G.Comello, Roden
 C.Johannink, Denekamp
 B.Boelens, H.Govaarts, E.Nieboer, R.Mink, J.Warmerdam, M.Westenbroek, I.Weaver, Emmen
 T.Dekker, F.Rouw, A.Scholten, Bussloo
 W.Minke, E.Schoute, R.Wielinga, Utrecht
 W.Nobel, Amsterdam
 L.Blommers, H.Romeijn, P.Serné, Leiden
 W.Zanstra, Appingedam

1985-02-16 402 Chloë

Als gevolg van de slechte weersomstandigheden (het was in vrijwel het hele land bewolkt) slechts één waarnemer: Wim Nobel uit Amsterdam.

De heer Nobel heeft van 2.25 tot 2.50 waargenomen met een 75 mm refractor, maar heeft SAO 100081 niet zien verzwakken, de planetoïde heeft hij niet gezien.

1985-02-16 7 Iris

Ook bij deze bedekking waren de omstandigheden verre van ideaal, verscheidene hadden te kampen met bewolking.

Lex Blommers uit Leiden nam geen bedekking waar, evenals Frits Rouw en Alex Scholten op de volkssterrenwacht Bussloo.

De heren Rouw en Scholten hadden echter te kampen met cirrus-bewolking, afgewisseld door wolkenflarden. Zij namen waar met een 15x80 binoculair van 21.10-21.25.

Georg Comello uit Roden heeft geen bedekking waargenomen.

Frank Bönck uit Valkenswaard nam met een 100 mm Newton waar, bij een vergroting van 111x, maar meldde geen bedekking.

De groep waarnemers uit Emmen keken met verscheidene kijkers naar de ster: een 40 mm refractor, twee 60 mm refractoren, een 110 mm Newton, een 200 mm Newton, en een 270 mm Cassegrain. Zij zagen de planetoïde ten zuiden van de ster langsgaan. In de Cassegrain konden zij de ster en de planetoïde bij een vergroting van 450 x gedurende 8 minuten niet scheiden (van 21.11 - 21.19).

Wilmar Minke en Robert Wielinga zagen om 21.19 de ster gedurende 20 á 30 seconden geleidelijk verzwakken. Zij namen waar op de Utrechtse Sterrenwacht, Wielinga met een 261 mm refractor en Minke met de 100 mm volgkijker. Zij begonnen pas met waarnemen om 21.17. Gezien het feit dat zij als enigen een verzwakking hebben gezien, op een tijdstip dat de groep Emmen ster en planetoïde al weer konden scheiden, en dat zij een geleidelijke verzwakking hebben gezien maakt het aan- nemelijk dat zij geen bedekking hebben waargenomen. (al blijft het een open vraag wat ze dan wel gezien hebben, volgens de waarnemers werd alleen de te bedekken ster zwakker, zodat een wolkenflard onmogelijk de veroorzaker kan zijn. Misschien is er gewoon sprake van suggestie.)

1985-02-18 564 Dudu

Peter Bus uit Groningen met een 250 mm Jones-Bird en Henk Brill uit Leeuwarden met een 140 mm Newton zagen geen bedekking.

Henk Brill keek met een vergroting van 125x van 19.00 - 19.25.

Georg Comello uit Roden keek met een 110 mm refractor bij een vergroting van 180 x van 19.05 - 19.20. Hij zag evenmin een bedekking.

1985-02-19 51 Nemausa

Peter Bus uit Groningen heeft niets gezien.

Henk Brill uit Leeuwarden keek van 0.35 - 1.00 maar nam geen bedekking waar.

Georg Comello uit Roden nam waar van 0.35 - 0.50 bij een vergroting van 280 x.

Om 0.45 kon hij ster en planetoïde niet meer scheiden, en om 0.46.17,4 zag hij een vermoedelijke bedekking van ca. 2 seconden. Hij meende een helderheidsafname van 0,7 magnituden te zien.

1985-03-12 454 Mathesis.

Alle posten hadden erg veel last van opkomende mist.

Een paar mensen hebben het nog geprobeerd (Boinck, Scholten, Rouw, Dekker o.a.), maar moesten het opgeven.

1985-03-12 198 Ampella.

Op de volkssterrenwacht Bussloo heeft Alex Scholten (ondanks de mist) kunnen waarnemen van 21.13 - 21.20 met een 11 cm reflector.

Hij nam geen bedekking waar.

Conclusies.

Er is in Nederland voldoende interesse voor deze tak van waarnemen.

Ondanks het feit dat er geen bedekking is waargenomen (althans met zekerheid) zijn het toch nuttige waarnemingen gebleken.

XX

Oproep aan de waarnemers van sterbedekkingen door planetoiden.

Ik roep alle waarnemers op om mij hun coördinaten door te geven, maar niet telefonisch. Voorlopig is een nauwkeurigheid van 1' voldoende.

Verder roep ik alle waarnemers op lid te worden van de werkgroep

Sterbedekkingen, het organiseren van waarnemingsacties kost niet

alleen veel tijd, maar ook geld. We zijn een werkgroep met weinig geld,

en elk dubbeltje wordt tien keer omgedraaid voor het wordt uitgegeven.

De contributie bedraagt f12,50 per jaar, en kan voldaan worden

door dit bedrag te storten op giro 5392991 t.n.v. J.C. van der Meulen

te Wognum.

Bij het lidmaatschap zit "Occultus" inbegrepen.

Rakende sterbedekkingen.

Freerik van Dijk meldt dat er dit jaar al een stuk of zes rakende

sterbedekkingsexpedities zijn geweest. Bij elke gelegenheid was het

bewolkt. De waarnemers waren de groep Warmerdam uit Emmen, en de

groep Nobel uit Amsterdam. In de volgende "Occultus" meer over

rakende sterbedekkingen.

O-C's uit Japan teruggekomen.

Er zijn weer een aantal O-C's teruggekomen van het ILOC.

Het betrof waarnemingen in 1982 gedaan.

De waarnemers treffen ze bij deze "Occultus" aan.

Ik moet even wat rechtzetten; de getabbelleerde O-C's zijn al voor het maanprofiel gecorrigeerd. Dit betekent dat u de tabel HW niet van de O-C moet aftrekken.

Bij de waarnemingen van 1980 hoeft dit ook niet. (Dit i.t.t. wat ik eerder schreef. Bij de waarnemingen van 1981 moet de HW wel van de O-C worden afgetrokken.)

Sterbedekking door Mars.

Op 17 maart jl. bedekte Mars de ster 26B Arietis, het verschijnsel was vanuit Nederland zichtbaar. De bedekking werd waargenomen door Wim Nobel en Peter Serné op de Leidsche Sterrewacht, door Boelie Boelens en Eric Limburg te Emmen en door Henk Bril te Leeuwarden. De waarneming vanuit Leiden werd gedaan met een 266 mm kijker.

De heer Nobel schrijft mij: "De bedekking van 26B Arietis vond plaats op het voorspelde tijdstip: $18^{\text{h}}32^{\text{m}}$. Door de slechte seeing was een nauwkeurige registratie van de tijd onmogelijk."

Boelie Boelens: "...ik zette de twee telescopen klaar (een 204 mm Newton en een 255 mm Cassegrain)....de seeing was prul helaas. Desondanks was het door de telescoop met een vergroting van ca. 300 x een prachtig heldere ster...De intrede van de ster werd met veel, héél veel moeite gezien...De tijd van de bedekking was ongeveer, dacht ik $19^{\text{h}}32^{\text{m}}06^{\text{s}}$ (MET). Ik durf dit niet met zekerheid te zeggen...De wederverschijning was beter te zien, en het duurde veel langer dan we dachten. De uittrede was ca. om $19^{\text{h}}34^{\text{m}}$? (ook niet precies)..."

Ikzelf tenslotte heb Mars vanaf $18^{\text{h}}20^{\text{m}}$ in de 140 mm Newton gevolgd. Door de zeer slechte seeing kon ik niet sterk vergroten, en ik heb het verschijnsel bij een vergroting van 85x gevolgd. De intrede was niet goed te timen, en de uittrede ook niet. Om $18^{\text{h}}33^{\text{m}}21^{\text{s}}$ meende ik de ster te zien, maar pas om $18^{\text{h}}35^{\text{m}}$ kon ik hem zonder moeite continue waarnemen. Het was zowel Boelie Boelens en Eric Limburg als mijzelf opgevallen, dat op hetzelfde moment een heldere ster nabij Venus stond.

In het Noordpoolgebied werd deze ster bedekt, zodat op één dag twee sterren door twee planeten werden bedekt.

Waarnemingen eerste halfjaar insturen .

Geachte waarnemers, vergeet u niet uw waarnemingen van het eerste halfjaar in te sturen ?